

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 310/2011-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. L., P., zastúpenej advokátom Mgr. D. V., P., pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 15 Co 16/2011 zo 6. apríla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. mája 2011 doručená sťažnosť M. L., P. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. D. V., P., pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 15 Co 16/2011 zo 6. apríla 2011.

Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka vystupovala ako odporkyňa v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva vedenom na Okresnom súde Prešov

(ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 28 C 319/2008. Navrhovateľom bol bývalý manžel sťažovateľky, ktorý žiadal zrušiť podielové spoluvlastníctvo nehnuteľnosti, v ktorej sťažovateľka bývala s maloletými deťmi, prikázať ju do vlastníctva sťažovateľky a zaviazat ju zaplatiť mu polovicu ceny tejto nehnuteľnosti. Sťažovateľka žiadala, aby súd postupoval podľa § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka a zamietol návrh z dôvodov hodných osobitného zreteľa a podielové vlastníctvo nezrušil a nevyporiadal. Okresný súd rozhodol v súlade s návrhom navrhovateľa. Proti tomuto rozhodnutiu sa sťažovateľka odvolala. Odvolací súd rozhodnutím sp. zn. 15 Co 16/2011 zo 6. apríla 2011 rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Postup a rozhodovanie súdov oboch stupňov bolo podľa sťažovateľky nezákonné a protiústavné.

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uviedla:

«V konečnom dôsledku Krajský súd v Prešove, ako i Okresný súd v Prešove porušil základný ústavný i zákonný princíp o práve účastníkov súdneho konania na tzv. „rovnosť zbraní“. Nedodržaním tohto princípu, súdy oboch stupňov akceptovali len návrh žalobcu, p. M. L., ktorý za každú cenu bez ohľadu na právne, finančné a sociálne dôsledky, trval na zrušení podielového spoluvlastníctva k bytu a na prikázaní jeho spoluvlastníckeho podielu do vlastníctva sťažovateľky i napriek tomu, že toto vlastníctvo po celý čas súdneho konania odmietala prijať, a to z pochopiteľných dôvodov, že týmto by sa dostala do totálnej nelikvidity, lebo nemá takú ekonomickú a finančnú bonitu, ktorá by garantovala prípadný záväzok vyplatiť hodnotu získaného vlastníctva. Naopak, súdy oboch stupňov vôbec nevykonali dokazovanie tak, aby žalobca, M. L. sa jednoznačne vyjadril, prečo pri zrušení spoluvlastníckeho práva k bytu nechce, aby jemu súd prikázal do jeho výlučného vlastníctva spoluvlastnícky podiel sťažovateľky k bytu.»

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Právoplatným rozsudkom 15Co 16/2011 Krajského súdu v Prešove zo dňa 6.4.2011, ktorým potvrdil rozsudok 28C 319/08 Okresného súdu v Prešove zo dňa 29.11.2010, boli porušené základné práva M. L., bytom P., jej právo na súdnu ochranu podľa č. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i jej sloboda pri rozhodovaní o jej vlastníckom práve podľa čl. 20 Ústavy SR a tomu zodpovedajúce jej základné ľudské práva podľa Listiny základných práv a slobôd vyhlásené ústavným zákonom č. 23/1991 Zb.

2. *Rozsudok 15Co 16/2011 Krajského súdu v Prešove zo dňa 6.4.2011 sa zrušuje a vracia sa na opätovné rozhodnutie Krajskému súdu v Prešove.*

3. *Priznáva sťažovateľke náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 €, ktorú je povinný zaplatiť Krajský súd v Prešove do 2 mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.*

4. *Priznáva trovy konania právneho zastúpenia vo výške vyčíslenej právnym zástupcom sťažovateľky, ktoré je Krajský súd v Prešove povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (nálezu).“*

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podmienky konania o sťažnostiach sú upravené v ustanoveniach § 20 a § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde, pričom nesplnenie všeobecnej alebo osobitnej podmienky je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka namieta porušenie označených základných práv uznesením krajského súdu, ktorý v odvolacom konaní potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu a rozhodol v jej neprospech tým, že nezohľadnil argumenty sťažovateľky a neaplikoval ustanovenie § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia súd z dôvodov hodných osobitného zreteľa nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku. Sťažovateľka v konaní poukazovala na svoj zdravotný stav a zlú sociálnu situáciu, na ktoré mal súd prihliadnuť a podielové vlastníctvo z toho dôvodu nezrušiť a nevyporiadať.

Krajský súd poukázal na „výstižné a vyčerpávajúce odôvodnenie napadnutého rozsudku“, s ktorým sa stotožnil v celom rozsahu. Prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia k návrhom sťažovateľky uviedol:

„Ešte na začiatku sa však súd musel vyporiadať s argumentom zo strany odporkyne, aby súd postupoval v zmysle ust. § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka a návrh navrhovateľa zamietol z dôvodov hodných osobitného zreteľa. K zamietnutiu návrhu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva môže dôjsť iba výnimočne. Je to v prípade, ak vec tvoriaci predmet spoluvlastníctva nie je reálne deliteľný a ďalším dvom spôsobom zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva bránia dôvody hodné osobitného

zreteľa. Ich existenciu súd musí starostlivo skúmať individuálne v každej prejednávanej veci. Dôvodom hodným osobitného zreteľa môže byť napríklad zdravotný stav, prípadne vek odporkyne a podobne. Dôvodmi sú prevažne okolnosti subjektívneho charakteru na strane odporkyne (zdravotný stav, sociálna situácia) a na strane navrhovateľa, že pre neho nie je nutnosťou vyporiadanie tohto spoluvlastníckeho podielu. Všetky tieto okolnosti treba brať a zvažovať vysoko individuálne.

V tomto prípade však podľa názoru súdu nebolo možné postupovať v zmysle ust. § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Odporkyňa sa bránila svojim zdravotným stavom, ako aj zdravotným stavom maloletej dcéry T. Predložila však súdu len dôkazy o tom, že ona sama podstupuje gynekologickú liečbu, a že sa podrobila gynekologickým zákrokom. Súd však má za to, že táto okolnosť nie je závažným zdravotným stavom a závažným ochorením, ktoré by odporkyňu diskvalifikovali napríklad z pracovného, sociálneho, spoločenského života dlhodobo. Jednalo sa o zákroky, ktoré nie sú život ohrozujúce a našťastie ani vážne. Taktiež o zdravotnom stave maloletej T. predložila odporkyňa iba správu z Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Prešove, z ktorej vyplýva, že dcéra Tatiana má poruchy učenia, pomalé tempo práce a dekoncentráciu pozornosti, čo určite nie je závažný zdravotný stav. Táto správa hovorí len o tom, že odporkyňa sa musí dcére viac venovať, čo sa týka prípravy do školy, má špeciálne výchovné a vzdelávacie potreby, nie je však dokladom o zhoršenom zdravotnom stave dcéry odporkyne. Taktiež aj poukazovanie odporkyne na zlú sociálnu situáciu v tomto prípade podľa názoru súdu neobstoí. Sociálna situácia, ktorú mal zákonodarca na mysli ako dôvod hodný osobitného zreteľa, by mala podľa názoru súdu byť trvalá, dlhodobá a nemeniteľná. V tomto prípade však tomu tak nie je. Odporkyňa je 40-ročná zdravá žena, ktorá sa môže začleniť do pracovného procesu a aj počas konania pracovala. Ak aj v súčasnej dobe je poberateľkou sociálnej dávky, neznamená to, že je to dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle citovaného zákonného ustanovenia. Ako už súd vyššie spomenul, táto sociálna situácia by musela byť závažnejšia a najmä dlhodobá, čo v tomto prípade nie je a odporkyňa má všetky predpoklady na to, aby opäť pracovala.

Na druhej strane návrh navrhovateľa je v zmysle citovaných zákonných ustanovení dôvodný. Navrhovateľ sám nevlastní inú nehnuteľnosť, čo bolo v konaní preukázané pri oslobodzovaní od súdneho poplatku. Súd má teda za to, že návrh navrhovateľa na

vyporiadanie podielového spoluvlastníctva bol dôvodný a nebol dôvod postupovať v zmysle ustanovenia § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Ak súd teda pristúpil k vyporiadaniu, prikázal predmetnú nehnuteľnosť do vlastníctva odporkyne, ktorá v predmetnom byte s maloletými deťmi býva. Zároveň ju zaviazal k zaplateniu polovice ceny predmetnej nehnuteľnosti a to 24.800,- Eur. Cenu nehnuteľnosti mal súd preukázanú z citovaného znaleckého posudku Ing. M. F. a túto cenu žiaden z účastníkom nenamietal. S poukazom však na skutočnosti, ktoré boli vyššie uvedené a to, že v súčasnej dobe odporkyňa nemá stále zamestnanie a zabezpečuje starostlivosť o maloleté deti, súd považoval za primerané poskytnúť odporkyni dlhšiu lehotu na vyplatenie navrhovateľa. Lehota 1 rok po právoplatnosti tohto rozsudku sa súdu javí ako primeraná lehota na to, aby odporkyňa dokázala svoju situáciu vyriešiť, či už vymenením bytu za menší, úverom a podobne, aby si splnila povinnosť určenú v tomto rozsudku.“

Podstatou námietok sťažovateľky boli tvrdenia o nesprávnosti postupu a neodôvodnenosti rozsudku krajského súdu, pretože podľa jej názoru krajský súd nezohľadnil jej argumentáciu pre aplikovanie § 142 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Všeobecné súdy nezohľadnili okolnosti tvrdené sťažovateľkou, ktoré mali podľa nej charakter dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ústavný súd po preskúmaní podania a jeho príloh zastáva názor, že všeobecné súdy dostatočne ozrejmili, čím sa riadili pri posúdení možnosti vyporiadania, resp. nevyporiadania spoluvlastníctva a pri posúdení existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa. Ide o okolnosti, ktoré nemožno definovať všeobecne a paušálne, pretože sú špecifické pre každý jednotlivý prípad. V týchto otázkach je oprávnený podľa okolností konkrétneho prípadu rozhodnúť všeobecný súd. Je jeho úlohou vyhodnotiť dôkaznú situáciu, vymedziť so zreteľom na konkrétne okolnosti veci obsah právneho pojmu „dôvody hodné osobitného zreteľa“ v danej veci a určiť, či priznanie takejto možnosti (t. j. ich zohľadnenia) je namieste alebo nie. Zároveň je potrebné dodať, že určenie, či v danej veci ide o v podstate takýto výnimočný prípad, musí byť v rozhodnutí všeobecného súdu riadne a presvedčivo odôvodnené, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať črty svojvôle. Ústavný súd však v danej veci nezistil, že by zo strany krajského súdu mohlo ísť o takýto prípad. Krajský súd zhodne so závermi okresného súdu dospel

k zisteniu, že takéto okolnosti či dôvody neboli preukázané, a preto potvrdil prvostupňové rozhodnutie, pričom toto rozhodnutie sa opieralo o dostatočné odôvodnenie prvostupňového súdu, s ktorým sa odvolací súd stotožnil. Sťažovateľka z dôvodu vlastníctva veci znáša nielen výhody tohto vlastníctva, ale aj nároky a povinnosti vznesené na vlastníkov.

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku krajského súdu sp. zn. 15 Co 16/2011 zo 6. apríla 2011 dospel ústavný súd k záveru, že uvedené rozhodnutie nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. S ohľadom na to možno teda podľa názoru ústavného súdu konštatovať, že základné práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy porušené neboli.

O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ústavy a práv podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd by bolo možné uvažovať v zásade len vtedy, ak by sťažnosť sťažovateľky bola v zmysle § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde náležite zdôvodnená námietkou porušenia základného práva vlastníť majetok. Ústavný súd je podľa ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný petitom návrhu, preto nemôže pri absencii zdôvodnenia preskúmať vznesené námietky. Podobne v odôvodnení sťažnosti sťažovateľka uvádza aj čl. 11, čl. 12, čl. 13, čl. 15, čl. 19, čl. 20, čl. 21 a čl. 23 ústavy, ktoré vôbec nezdôvodnila ani neuviedla v petite sťažnosti, preto ústavný súd nemohol vznesené porušenie týchto práv preskúmať.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd posúdil sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú a odmietol ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2011